

PROTOKOL O IZVAJANJU ALPSKE KONVENCIJE IZ LETA 1991
O UREJANJU PROSTORA IN TRAJNOSTNEM RAZVOJU

PROTOKOL "UREJANJE PROSTORA IN TRAJNOSTNI RAZVOJ"

Republika Avstrija

Republika Francija

Republika Italija

Kneževina Liechtenstein

Kneževina Monako

Zvezna republika Nemčija

Republika Slovenija

Švicarska konfederacija

kot tudi

Evropska skupnost

so se

v skladu z obveznostmi iz Konvencije o varstvu Alp (Alpska konvencija) z dne 7. novembra 1991 in da bi zagotovile celovito politiko varstva in trajnostnega razvoja alpskega prostora,

zavedajoč se svojih obveznosti iz drugega in tretjega odstavka 2. člena Alpske konvencije,

ob spoznanju, da je alpski prostor območje, pomembno za vso Evropo in je po reliefu, podnebju, vodovju, rastlinstvu, živalstvu, pokrajini in kulturi tako edinstvena kot tudi raznovrstna dediščina in da njeno gorovje, doline in predalpsko hribovje sestavljajo ekološke enote, katerih ohranitev ni zgolj interes alpskih dežel,

zavedajoč se, da so Alpe življenjski in razvojni prostor za prebivalstvo, ki tu živi,

prepričane, da mora imeti na tem območju živeče prebivalstvo možnost oblikovati svoj lastni načrt družbenega, kulturnega in gospodarskega razvoja in prispevati k njegovi uveljavitvi v okviru obstoječega pravnega reda,

zavedajoč se, da ima alpski prostor tudi različne funkcije splošnega pomena, namreč kot turistični in rekreacijski prostor in da so v njem pomembne evropske prometne poti,

ob upoštevanju, da naraščanje domačega in tujega prebivalstva in povečane potrebe po zemljiščih za različne predhodno omenjene dejavnosti niso združljive z naravnimi prostorskimi omejitvami in občutljivostjo ekosistemov, kar škoduje ekološkemu ravnotežju alpskega prostora in ga ogroža,

ob spoznanju, da te prostorske zahteve niso enakomerno porazdeljene in se pojavljajo na posameznih območjih v velikem obsegu, medtem ko drugim območjem grozita praznjenje in premajhna izkoriščenost,

glede na to, da je zaradi teh tveganj treba upoštevati tesne povezave med človekovimi dejavnostmi, zlasti kmetijskimi in gozdarskimi ter ohranitvijo ekosistemov, kar vpliva na občutljivost alpskega prostora za spremembe pogojev za opravljanje družbenih in gospodarskih dejavnosti in kar narekuje sprejetje smotrnih raznolikih ukrepov v dogovoru s tam živečim prebivalstvom in njegovimi izvoljenimi predstavniki, kot tudi z gospodarskimi organizacijami in združenji,

glede na to, da je treba obstoječo politiko urejanja prostora, ki prispeva k zmanjševanju neenakosti in krepitevi solidarnosti razvijati in jo prilagajati ter vanjo vključevati skrb za okolje, in to tako da se bo v celoti uveljavila njena preventivna vloga,

zavedajoč se, da so varstvo okolja, družbeni in kulturni razvoj kakor tudi gospodarski razvoj alpskega prostora enako pomembni cilji in da je zato treba iskati dolgoročno in ustrezno ravnotežje med njimi,

prepričane, da so teritorialne skupnosti, ki jih ta vprašanja neposredno zadevajo, najbolj pristojne za reševanje številnih problemov alpskega prostora,

prepričane, da je treba v korist usklajenega razvoja spodbujati čezmejno sodelovanje teritorialnih skupnosti, ki jih to neposredno zadeva,

prepričane, da naravne omejitve proizvodnje v kmetijstvu in gozdarstvu lahko ogrozijo gospodarske temelje tamkajšnjega prebivalstva in povzročajo slabšanje življenjskega okolja in prostora za sprostitev v Alpah,

prepričane, da vloga alpskega prostora kot območja splošnega pomena, predvsem pa njegova vloga pri varstvu okolja in ekološkem ravnotežju ter kot območja za sprostitev in prosti čas narekuje ustrezne ukrepe,

prepričane, da je določena vprašanja mogoče reševati le s čezmejnim sodelovanjem in sprejemanjem skupnih ukrepov vseh alpskih dežel,

sporazumele, kot sledi:

I. POGLAVJE

SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Cilji

Cilji urejanja prostora in trajnostnega razvoja alpskega prostora so:

- a) priznavanje posebnih zahtev alpskega prostora v okviru nacionalnih in evropskih politik,
- b) prilagajanje rabe prostora ekološkim ciljem in zahtevam,
- c) varčna in za okolje sprejemljiva raba virov in prostora,
- d) priznavanje posebnih interesov alpskega prebivalstva s prizadevanji za trajno zagotavljanje podlage za njihov razvoj,
- e) pospeševanje gospodarskega razvoja ob hkratnem uravnoteženem demografskem razvoju v alpskem prostoru,
- f) ohranjanje pokrajinskih značilnosti in kulturnih posebnosti,

- g) pospeševanje enakih razvojnih možnosti za tam živeče prebivalstvo na družbenem, kulturnem in gospodarskem področju, ob upoštevanju pristožnosti teritorialnih skupnosti,
- h) upoštevanje naravnih omejitev, storitev splošnega pomena, omejitev rabe naravnih virov in upoštevanje ekonomske cene za rabo teh virov.

2. člen

Temeljne obveznosti

V skladu s splošnimi cilji urejanja prostora in trajnostnega razvoja alpskega prostora, navedenimi v 1. členu, bodo pogodbenice zagotovile potrebne okvirne pogoje, ki bodo omogočili:

- a) krepitev sposobnosti delovanja teritorialnih skupnosti v skladu z načelom subsidiarnosti,
- b) uresničevanje posebne regionalne strategije in pripadajoče strukture,
- c) zagotavljanje solidarnosti med teritorialnimi skupnostmi z učinkovitimi ukrepi na državni ravni,
- d) sprejetje ukrepov za pomoč ob omejitvah naravnih virov in oteženem gospodarjenju v alpskem prostoru, če so potrebni za ohranitev gospodarskih dejavnosti in sprejemljivi za okolje,
- e) spodbujanje usklajevanja politike urejanja prostora, razvoja in varstva okolja z mednarodnim sodelovanjem,

Pogodbenice se zavezujejo, da bodo za doseg ciljev iz 1. člena predvidele potrebne ukrepe in pri tem spoštovale načelo subsidiarnosti.

3. člen

Upoštevanje meril varstva okolja pri politiki urejanja prostora in trajnostnega razvoja

Politika urejanja prostora in trajnostnega razvoja teži k pravočasnemu usklajevanju gospodarskih interesov z zahtevami varstva okolja, zlasti glede na:

- a) ohranjanje in ponovno vzpostavljanje ekološkega ravnotežja in biološke raznovrstnosti alpskih regij,
- b) ohranjanje in vzdrževanje raznolikosti pomembne naravne in kulturne krajine ter zunanje podobe naselij,
- c) varčno in za okolje sprejemljivo rabo naravnih virov, kot so tla, zrak, voda, rastlinstvo, živalstvo in energija,
- d) varstvo redkih ekosistemov, vrst in krajinskih elementov,
- e) ponovno usposobitev prizadetih življenjskih prostorov in bivalnih območij,
- f) varstvo pred naravnimi nesrečami,
- g) gradnjo okolju in krajini primernih objektov in naprav,
- h) ohranjanje kulturnih posebnosti v alpskih regijah.

4. člen

Mednarodno sodelovanje

1. Pogodbenice se zavezujejo, da bodo odpravile ovire pri mednarodnem sodelovanju teritorialnih skupnosti alpskega prostora in pospešeno reševale skupna vprašanja s sodelovanjem na najustreznejši ravni.
2. Pogodbenice podpirajo okrepljeno mednarodno sodelovanje med posameznimi pristojnimi organi, še posebej pri izdelavi načrtov oziroma programov urejanja prostora in trajnostnega razvoja v skladu z 8. členom na državni in regionalni ravni kot tudi pri načrtovanju na področjih, ki pomembno posegajo v prostor. Na obmejnih območjih bo to sodelovanje potekalo predvsem v obliki usklajevanja prostorskega načrtovanja, gospodarskega razvoja in zahtev okolja.
3. Kadar je sprejemanje ukrepov v državni ali mednarodni pristojnosti, je treba teritorialnim skupnostim zagotoviti možnost, da učinkovito predstavijo interese prebivalstva.

5. člen

Upoštevanje ciljev v politiki na drugih področjih

Pogodbenice se zavezujejo, da bodo glede na zastavljeni razvoj prostora upoštevale cilje tega protokola tudi pri politiki na drugih področjih, še posebej pri regionalnem razvoju, razvoju naselij, turizmu, prometu, kmetijstvu, gozdarstvu, varstvu okolja, kot tudi pri infrastrukturi, zlasti za oskrbo z vodo in energijo, tako da bi zmanjšale vse vrste škodljivih in protislovnih učinkov.

6. člen

Usklajevanje politike na različnih področjih

Pogodbenice morajo zagotoviti instrumente za usklajevanje politike na različnih področjih povsod, kjer jih še ni, da bi tako pospešile trajnostni razvoj alpskega prostora in njegovih regij. Prizadevale si bodo za rešitve, ki morajo biti združljive z ohranjanjem okolja in smotno rabo naravnih virov, usmerjene morajo biti v preprečevanje tveganja, povezanega z enostransko rabo prostora, in v spodbujanje raznovrstnosti pobud ter sodelovanja pri doseganju skupnih ciljev.

7. člen

Sodelovanje teritorialnih skupnosti

1. V okviru veljavnega pravnega reda določi vsaka pogodbenica najprimernejšo raven usklajevanja in sodelovanja med institucijami in teritorialnimi skupnostmi, ki jih to neposredno zadeva, da bi okrepila razvijanje vzajemne odgovornosti ter s skupnimi močmi izvajala politiko urejanja prostora in trajnostnega razvoja ter iz tega izhajajočih ukrepov.
2. Neposredno prizadete teritorialne skupnosti bodo sodelovale v različnih fazah priprave ter uresničevanja te politike in iz nje izhajajočih ukrepov ob upoštevanju svojih pristojnosti v okviru veljavnega pravnega reda.

II. POGLAVJE

POSEBNI UKREPI

8. člen

Načrti oziroma programi za urejanje prostora in trajnostni razvoj

1. Cilji urejanja prostora in trajnostnega razvoja se uresničujejo v skladu s pravnimi določbami in predpisi pogodbenic z načrti oziroma programi urejanja prostora in trajnostnega razvoja.
2. Te načrti oziroma programi bodo izdelani za ves alpski prostor na ravni zato pristojnih teritorialnih skupnosti.
3. Te načrte oziroma programe pripravljajo pristojne teritorialne skupnosti same ali v sodelovanju s sosednjimi teritorialnimi skupnostmi, v danem primeru tudi v okviru čezmejnega sodelovanja, in se usklajujejo na različnih teritorialnih ravneh.
4. Ti načrti oziroma programi, ki jih je treba redno preverjati in po potrebi spreminjati, vsebujejo usmeritve za urejanje prostora in trajnostni razvoj med seboj povezanih območij. Priprava in uresničevanje teh programov in načrtov temeljita na posnetku stanja in predhodnih študijah, ki opredeljujejo značilnosti določenega območja.

9. člen

Vsebina načrtov oziroma programov za urejanje prostora in trajnostni razvoj

Programi oziroma načrti za urejanje prostora in trajnostni razvoj upoštevajo za določen prostor na ustrezni ravni prostorske danosti in posebnosti območja, predvsem pa:

1. regionalni gospodarski razvoj
 - a) ukrepe, ki domačemu prebivalstvu dajejo dovolj možnosti za zaposlitev, zagotavljajo potrebno oskrbo v blagu in storitvah za družbeni, kulturni in gospodarski razvoj kot tudi enake možnosti,
 - b) ukrepe, ki pospešujejo gospodarsko raznovrstnost, za odpravljanje strukturnih slabosti in tveganja enostranskih dejavnosti,
 - c) ukrepe, ki krepijo sodelovanje med turizmom, kmetijstvom, gozdarstvom in obrtjo, še posebej v povezavah, ki ustvarjajo nova delovna mesta.
2. kmetijski prostor
 - a) ohranitev namembnosti zemljišč, primernih za kmetijstvo in gozdarstvo,
 - b) opredelitev ukrepov za ohranjanje in razvoj kmetijstva in gozdarstva v hribovskem območju,
 - c) ohranitev in ponovno usposobitev območij z visoko ekološko in kulturno vrednostjo,
 - d) opredelitev potrebnih površin in naprav za dejavnosti prostega časa, ob upoštevanju njihove združljivosti z drugimi rabami prostora,
 - e) opredelitev območij, na katerih se je zaradi naravnih nevarnosti po najboljših močeh treba izogibati gradnji objektov in naprav.

3. poselitveni prostor

- a) ustrezno in gospodarno omejitev območij, primernih za poselitev, kot tudi ukrepe, ki zagotavljajo, da bodo poselitvena območja dejansko pozidana,
- b) zagotovitev zemljišč za gospodarske, kulturne in oskrbne dejavnosti ter dejavnosti za prosti čas,
- c) opredelitev območij, na katerih se je zaradi naravnih nevarnosti po najboljših močeh treba izogibati gradnji objektov in naprav.
- d) ohranjanje in urejanje zelenih rekreacijskih površin v naseljih in na obrobju naselitvenih območij,
- e) omejevanje gradnje počitniških hiš,
- f) usmerjanje in zgostitev naselij ob prometnicah oziroma v območjih obstoječih pozidav,
- g) ohranjanje značilnih naselbinskih zasnov,
- h) ohranjanje in oživljanje značilne stavbne dediščine.

4. varstvo narave in krajine

- a) opredelitev naravovarstvenih in krajinskih območij ter območij za varstvo voda in drugih naravnih življenjskih okolij,
- b) opredelitev nezazidljivih območij in drugih območij, kjer bodo gradnja objektov in naprav ter druge moteče dejavnosti omejene ali prepovedane.

5. promet

- a) ukrepe za izboljšanje regionalnih in nadregionalnih povezav,
- b) ukrepe za spodbujanje uporabe prometnih sredstev, sprejemljivih za okolje,
- c) ukrepe za boljše usklajevanje med različnimi nosilci prometa,
- d) ukrepe za umiritev prometa in po potrebi za omejitev prometa z motornimi vozili
- e) ukrepe za izboljšanje ponudbe javnega prevoza za domačine in goste.

10. člen

Sprejemljivost projektov

1. Pogodbenice bodo zagotovile pogoje za presojo neposrednih in posrednih učinkov javnih ali zasebnih projektov, ki lahko bistveno oziroma trajno vplivajo na naravo, krajino in grajeno dediščino in prostor. Pri presoji se upoštevajo življenjske razmere tam živečega prebivalstva, še posebej njegovih teženj na gospodarskem, socialnem in kulturnem področju. Rezultat teh presoj je treba upoštevati pri izdajanju dovoljenj za projekte in njihovi izvedbi.

2. Kadar določen projekt vpliva na ureditev prostora, trajnostni razvoj in okolje sosednje pogodbenice, morajo biti njeni pristojni organi pravočasno obveščeni. Informacijo je treba predati pravočasno, da je možno namero presoditi in zavzeti stališče ter to uporabiti pri odločitvi o projektu.

11. člen

Raba naravnih virov, storitve javnega pomena, naravne otežene razmere za proizvodnjo in omejitve rabe virov

Pogodbenice proučijo, v kakšni meri je glede na državno zakonodajo mogoče:

- a) zaračunati uporabnikom alpskih virov tržno ceno, ki vključuje gospodarsko vrednost virov in stroške za njihovo uporabo,
- b) pokriti stroške za storitve javnega pomena,
- c) zagotoviti primerno nadomestilo gospodarskim dejavnostim, ki so prizadete zaradi naravno oteženih razmer proizvodnje, zlasti v kmetijstvu in gozdarstvu,
- d) zagotoviti pravično odškodnino, določeno z zakonodajo ali s pogodbo, kadar je za okolje sprejemljiva gospodarska raba naravnih virov prostora dodatno bistveno omejena.

12. člen

Ukrepi finančne in gospodarske politike

1. Pogodbenice proučijo možnosti, da v tem protokolu načrtan trajnostni razvoj alpskega prostora podprejo z ukrepi finančne in gospodarske politike.
2. Poleg ukrepov iz 11. člena je treba upoštevati še:
 - a) kompenzacije med teritorialnimi skupnostmi na ustrezni ravni,
 - b) preusmeritev politik na tradicionalnih področjih in smiselno uporabo sredstev za njihovo pospeševanje,
 - c) podporo čezmejnemu projektu.
3. Pogodbenice bodo proučile učinke obstoječih in novih ukrepov finančne in gospodarske politike na okolje in prostor ter dale prednost ukrepom sprejemljivim za varstvo okolja in cilje trajnostnega razvoja.

13. člen

Dopolnilni ukrepi

Pogodbenice lahko sprejmejo ukrepe za urejanje prostora in trajnostni razvoj, ki dopolnjujejo ukrepe, predvidene s tem protokolom.

III. POGLAVJE

RAZISKAVE, IZOBRAŽEVANJE IN OBVEŠČANJE

14. člen

Raziskave in opazovanje

1. Pogodbenice spodbujajo in s tesnim sodelovanjem usklajujejo raziskovanja in opazovanja, ki pripomorejo boljšemu poznavanju medsebojnih razmerij med prostorom, gospodarstvom in okoljem v alpskem prostoru, kot tudi predvidevanju prihodnjega razvoja.
2. Pogodbenice bodo poskrbele, da bodo vsakokratni rezultati nacionalnih raziskav in opazovanj vključeni v skupni sistem za stalno opazovanje stanja in razvoja alpskega prostora in okolja ter da bodo rezultati na voljo javnosti.

15. člen

Izobraževanje in obveščanje

Pogodbenice se bodo zavzemale za izobraževanje in obveščanje javnosti o ciljih, ukrepih in izvajanju tega protokola.

IV. POGLAVJE

NADZOR IN VREDNOTENJE

16. člen

Izvajanje

Pogodbenice se zavezujejo, da bodo nadzorovale izvajanje tega protokola in ustrezno ukrepale v okviru obstoječega pravnega reda.

17. člen

Nadzor spoštovanja obveznosti

1. Pogodbenice redno poročajo Stalnemu odboru o vseh ukrepih, ki so jih sprejele na podlagi tega protokola. Poročilo mora navajati tudi učinkovitost sprejetih ukrepov. Alpska konferenca določi obdobja poročanja.
2. Stalni odbor pregleda poročila zaradi preverjanja, ali so pogodbenice izpolnile obveznosti iz tega protokola. Od pogodbenic lahko zahteva tudi dodatne podatke ali pa si pridobi informacije iz drugih virov.
3. Stalni odbor sestavi za Alpsko konferenco poročilo o spoštovanju obvezosti pogodbenic po tem protokolu.
4. Alpska konferenca se seznani s tem poročilom. Če ugotovi, da se obveznosti ne spoštujejo, lahko sprejme priporočila.

18. člen

Presojanje učinkovitosti določil protokola

1. Pogodbenice redno preverjajo in presojuje učinkovitost določb tega protokola. Če se izkaže za potrebno zaradi uresničevanja ciljev, lahko predvidijo tudi sprejem ustreznih sprememb in dopolnitev k temu protokolu.
2. V okviru obstoječega pravnega reda tudi teritorialne skupnosti sodelujejo pri tem presojanju. Posvetujejo se lahko tudi z nevladnimi organizacijami, ki so dejavne na tem področju.

V. POGLAVJE

KONČNE DOLOČBE

19. člen

Odnos med konvencijo in protokolom

1. Ta protokol je protokol k Alpski konvenciji v smislu njenega 2. člena in drugih členov konvencije, na katere se nanaša.
2. Stranke tega protokola so lahko samo stranke Alpske konvencije. Vsaka odpoved Alpske konvencije pomeni hkrati tudi odpoved tega protokola.
3. Kadar Alpska konferenca razpravlja o vprašanjih, ki se nanašajo na ta protokol, lahko o njih glasujejo samo pogodbenice tega protokola.

20. člen

Podpis in ratifikacija

1. Ta protokol je na voljo za podpis vsem državam podpisnicam Alpske konvencije in Evropski skupnosti dne in v Republiki Avstriji kot depozitarju od
2. Za stranke, ki so izrazile soglasje, da jih ta protokol zavezuje, začne protokol veljati tri mesece po datumu ko so tri države shranile svoje listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi.
3. Za stranke, ki bodo kasneje izrazile soglasje, da jih ta protokol zavezuje, začne protokol veljati tri mesece po shranitvi listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi. Po uveljavitvi sprememb in dopolnitev protokola postane vsaka nova pogodbenica tega protokola pogodbenica protokola v spremenjenem in dopolnjenem besedilu.

21. člen

Notifikacije

Depozitar obvesti v zvezi s tem protokolom vsako državo, navedeno v preambuli, in Evropsko skupnost, o:

- a) vsakem podpisu,
- b) shranitvi vsake listine o ratifikaciji, sprejetju ali odobritvi,
- c) vsakem datumu uveljavitve,

d) vsaki izjavi katere od strank,

e) vsakem obvestilu pogodbenice o odpovedi in datumu, ko začne veljati.

Da bi to potrdili, so podpisniki, pravilno pooblaščen v ta namen, podpisali ta protokol.

Sestavljeno v dne, v slovenskem, francoskem, italijanskem in nemškem jeziku, pri čemer so vsa štiri besedila enako verodostojna, v enem samem izvodu, shranjenem v arhivu Republike Avstrije, ki pošlje vsem podpisnicam overjeno kopijo.

za Republiko Avstrijo:

za Republiko Francijo:

za Republiko Italijo:

za Kneževino Liechtenstein:

za Kneževino Monako:

za Zvezno republiko Nemčijo:

za Republiko Slovenijo:

za Švicarsko konfederacijo:

za Evropsko skupnost: